

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Факультет «Управління залізничним транспортом»

Кафедра «Філософії та історії науки і техніки»

Затверджую

Декан факультету УЗТ
О.Г. Стрелко
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Доктор історичних наук, професор ГАМАЛІЯ Віра Миколаївна
E-mail	vgamaliia@gmail.com
Навчальна дисципліна	Основи наукових досліджень та академічної доброчесності
Офіційна назва освітньої програми	Транспортна логістика та міжнародні мультимодальні перевезення
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	27«Транспорт»
Спеціальність	275 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін загальної підготовки, вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Викладання курсу має на меті засвоєння студентами понять про науку, академічну доброчесність, розуміння процесу наукової діяльності, оволодіння методологічними та методичними

	основами наукового дослідження. Матеріал навчальної дисципліни допоможе при аналізі інформаційних джерел, підготовці курсових і дипломних робіт, статей, доповідей на науково-практичних конференціях.
Загальні компетентності	<p>ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК-4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК-5. Навики використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК-6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК-7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-13. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1

Наука як продуктивна сила розвитку суспільства

Тема 1. Наука як система знань

Розглядається поняття наукознавства та його ключові критерії. Розкривається проблематика і завдання, що має вирішувати цей науковий напрямок. Відбувається ознайомлення з класифікацією наук, її функціями. Аналізується сучасна класифікація наук в Україні. Обґрунтування поділу науки на фундаментальні і прикладні. Описується основні риси науковця. Характеризуються вимоги до наукового працівника. Наводиться поняття суб'єкту та об'єкту наукової діяльності.

Тема 2. Взаємозв'язок науки і техніки

Розглядається значення наукових результатів для практичного застосування, методи їх впровадження у промисловості. Описуються заходи, з допомогою яких розроблені матеріали, конструкції, технології, рекомендації, методики як елементи нової техніки застосовуються у серійному виробництві. Показано, що економічний ефект від впровадження є основним показником ефективності наукових досліджень.

Тема 3. Основні засади вищої освіти

Основні поняття навчальної дисципліни та головні критерії освітньої сфери. Суспільне значення вищої освіти, її роль у житті людини. Засади європейської вищої освіти. Болонський процес та його особливості. Запровадження сучасних освітніх стандартів та систем оцінювання в Україні.

Тема 4. Університет як освітній та культурний центр

Функції університету. Концепція класичного університету. Порівняльна характеристика сучасного та класичного університетів. Традиції Києво-Могилянської академії та сучасні тенденції вищої освіти України. Корпоративна культура в освітньому закладі. Значення академічної культури в університеті.

Тема 5. Нерозривність прав і обов'язків студента

Поняття «корпоративної етики». Партнерство у вищій школі: «студент – викладач», «студент – студент», «студент – адміністрація». Вимоги до студента і викладача вищого навчального закладу. Дистанція між викладачем і студентом, її вплив на результати навчання. Види дистанційного спілкування студента з викладачем у позаурочний час.

Тема 6. Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації

Проводиться ознайомлення з системою Академії наук, як основної установи за проведення наукових досліджень та виховання науковців. Розглядається мережа наукових та науково-освітніх закладів, де відбувається підготовка наукових кадрів. Описуються аспірантура та докторантура як форми наукової підготовки. Характеризується нормативно-правова база підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні. Аналізується значення спеціалізованих вчених рад та їх функцій у цьому процесі.

Тема 7. Науковий колектив: особливості та специфіка

Формування наукового колективу. Поняття наукової школи: її характерні риси. Організація роботи в науковому колективі. Науковий лідер як обов'язковий елемент діяльності наукової групи. Робоче місце і робочий день науковця. Етичні норми у науковому середовищі та їхнє значення для отримання потрібних результатів.

Модуль 2

Проведення наукової діяльності в рамках академічної доброчесності

Тема 8. Академічна чесність та її прояви

Поняття академічної чесності. Академічна культура й етика у вищій школі. Нерозривність принципів академічної свободи, відповідальності, прав і обов'язків учасників навчального процесу. Інтелектуальна свобода та її прояви. Доброчесність викладача й адміністрації як передумова доброчесності студента. Кодекси честі та їх види. Професійний кодекс як основа моральних принципів професійної діяльності.

Тема 9. Історичні підходи до проблеми академічної нечесності

Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Історія проявів академічної нечесності й формування системи каральних заходів за недоброчесну поведінку. Критерії визначення нечесної поведінки. Проблема ідентифікації студентами власних дій як нечесних. Сучасні комп'ютерні технології: можливості прояву академічної нечесності та засоби її запобігання.

Тема 10. Феномен плагіату та його різновиди

Причини та передумови виникнення плагіату. Плагіат від античності до сьогодні. Види і способи плагіату. Виявлення плагіату. Комп'ютерні програми перевірки текстів на оригінальність. Результати соціологічних опитувань щодо дотримання засад академічної доброчесності та виявів академічної нечесності в університетах.

Тема 11. Способи запобігання академічному шахрайству

Поняття академічної нечесності. Види і прояви академічного шахрайства. Форми та методи запобігання академічній нечесності. Академічна чесність і нечесність у нашому університеті. Значення суспільної думки у справі запобігання академічній недоброчесності. Законодавча база, що регламентує аспекти реалізації принципів

академічної доброчесності в Україні.

Тема 12. Причини й наслідки академічної нечесності: психолого-педагогічний аспект

Внутрішньоособистісні та соціально зумовлені чинники нечесної поведінки студентів. Таксономія навчальних цілей та результатів Бенджаміна Блума. Роль взаємодії особистості й колективу у формуванні доброчесної моделі поведінки в академічному середовищі. Наслідки недоброчесного навчання для особистості й суспільства.

Тема 13. Організація науково-дослідної роботи

Пріоритетні напрями розвитку української науки, складові процесу наукового дослідження. Роль державних наукових організацій в системі підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів. Підкреслюється роль розробки програми як початкового етапу проведення наукового дослідження. Аналізується значення технічного завдання у науковому дослідженні для отримання експериментальних даних.

Тема 14. Виконання та оформлення кваліфікаційних робіт

Надаються загальна характеристика і вимоги до курсових та дипломних робіт. Роз'яснюються специфіка визначення тематики, терміну виконання та вибору назви кваліфікаційної роботи. Аналізуються основні етапи виконання дипломних робіт. Підкреслюється значення використання практичного матеріалу при підготовці. Розглядаються особливості роботи з літературними джерелами, структури та технічного оформлення диплому. Описується процес захисту кваліфікаційної роботи.

Тема 15. Правила використання об'єктів інтелектуальної власності

Інтелектуальна власність: суть та історія становлення поняття. Можливості й правила використання інтелектуальної власності. Нормативні документи, що регулюють процеси встановлення та захисту інтелектуальної власності. Поняття авторського права. Об'єкти авторського права та їх порівняльна характеристика. Відкритий доступ до знань в сучасному інформаційному просторі (концепції «суспільного надбання» і «відкритого доступу»). Види та способи порушення авторського права. Захист авторських прав у світі та в Україні.

Індивідуальні завдання

Контрольна робота (тести) у письмовій формі.

Мета: закріплення отриманих знань в ході опанування матеріалу курсу «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності».

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	РН-01. Брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ. РН-02. Критично оцінювати наукові цінності і досягнення суспільства у розвитку транспортних технологій. РН-03. Давати відповіді, пояснювати, розуміти пояснення, дискутувати, звітувати державною мовою на достатньому для професійної діяльності рівні.
-------------------------------	---

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 20 балів Проміжний контроль - 40 балів Підсумковий контроль – (залік, виконання контрольної роботи) - 40 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен, залік).	
Підсумкові бали навчальної дисципліни	= Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем) + Кількість балів за підсумковим контролем

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-20		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Гамалія В. М. Основи наукових досліджень: Курс лекцій. – К.: ДУІТ, 2021. – 122 с. https://library.duit.in.ua/media_f/pp-gamaliya-lections1ond.pdf
2. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
3. Онопрієнко В.І., Ткаченко В.В. Історія української науки: курс лекцій / К., 2010. – 652 с.
4. Шкіцька І.Ю. Основи академічної доброчесності. Практикум : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 64 с.
5. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
6. Довідник з академічної доброчесності / уклад. : В.Г. Гур'янова, Л.Т. Ониксимова, Н.В. Поберій. Суми: Сумський державний університет, 2018. 24 с.
7. Хоружий Г. Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2012. 320 с.
8. Ревуцька С.К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. українознавства. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.

Допоміжна

9. Бутенко О. В. Правове виховання студентів вищих технічних навчальних закладів як науково-педагогічна проблема // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. пр. Херсон, 2014. Вип. 1. С. 59-62
10. Артёмов П., Пак І. Академічна нечесність як елемент академічної культури українського студентства: результати емпіричних досліджень. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2017. №37. С. 234–240.
11. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності : крос-культурний аналіз // Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». Львів, 2013. Вип. 16. С. 241-248.
12. Гунчак В. М. Кодекс честі викладача як перешкода академічній нечесності та поблажливості / В. М. Гунчак, М. П. Чепига // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. – Львів, 2011. – Т. 13, № 3 (49). – С. 14-23.
13. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України // Спеціальні історичні дисципліни : питання теорії та методики: зб. наук. пр. К., 2013. Ч. 21 : Електронні інформаційні ресурси. С. 61-71.
14. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності / Лист МОН № 1/9-263 від 20.05.2020 р.
15. Jurdi R., Hage H.S., Chow, H.P.H. What behaviours do students consider academically dishonest? Findings from a survey of Canadian undergraduate students. Social Psychology of Education. 2012. № 15. Pp. 1–23.
16. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання : ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. Вид. офіц. Введ. з 01.07.2016. К.: УкрНДНЦ, 2016. 16 с. (Інформація та документація).
17. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю : моногр. Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
18. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність : економіко-правові аспекти : навч. посіб.

К.: «Центр учбової літератури», 2014. 276 с.

Інформаційні ресурси

1. Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс]. — Електрон. дан. — К.: Верховна Рада України. — Режим доступу: [http:// zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12), вільний. Назва з екрану.
2. Про практичну підготовку студентів [Електронний ресурс] — http://www.mon.gov.ua/newstmp/2009_1/09_02/1_9_93.doc
3. Бухарестська декларація етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://infopedia.su/18x1e73.html>
4. Закон України від 01.07.2014 №1556-VII «Про вищу освіту» (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII «Про освіту». [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII «Про авторське право і суміжні права». [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
7. Лист МОН України 20.05.2020 № 1/9-263 Керівникам закладів вищої освіти «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/dopitannya-uniknennya-problem-i-pomilok-upraktikah-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti>
8. Лист МОН України 23.10.2018 № 1/9-650 Керівникам закладів вищої освіти «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>
9. Лист МОН України 15.08.2018 № 1/11-8681 Рекомендації «Щодо запобігання академічному плагиату та його виявлення в наукових роботах». Автори О. Панич, О. Малишев, Ю. Каганов. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instruktsiya-list/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomuplagiatu.pdf>
10. Сацик Володимир. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? Освітня політика. Портал громадських експертів. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichnakontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>
11. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Пер з англ. 2019. 37с. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.academicintegrity.org/wpcontent/uploads/2019/04/Fundamental_Values_version_in_Ukrainian.pdf
12. Ярошенко Тетяна. Академічна нечесність та політична культура: порівняльний досвід (Україна – США). Освітній портал. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/student/studying/articles/2.html>
13. Етичний кодекс викладача та студента [Електронний ресурс] / Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. Режим доступу: http://nung.edu.ua/files/attachment_news/etic_codex.pdf.
14. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою Інтернет-ресурсів [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>